

VEDTAGNE TEKSTER

P8_TA(2016)0456

Situationen i Belarus

Europa-Parlamentets beslutning af 24. november 2016 om situationen i Hviderusland (2016/2934(RSP))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til sine tidligere beslutninger og anbefalinger om Hviderusland,
- der henviser til parlamentsvalget den 11. september 2016 og til præsidentvalget den 11. oktober 2015,
- der henviser til erklæring af 13. september 2016 fra formanden for Parlamentets Delegation for Forbindelserne med Hviderusland om det seneste parlamentsvalg i Hviderusland,
- der henviser til erklæringen af 12. september 2016 fra EU-Udenrigstjenestens talsmand om parlamentsvalget i Hviderusland,
- der henviser til den foreløbige erklæring af 12. september 2016 fra OSCE/ODIHR, OSCE's Parlamentariske Forsamling og Europarådets Parlamentariske Forsamling (PACE) om parlamentsvalget i Hviderusland,
- der henviser til Rådets konklusioner om Hviderusland, navnlig konklusionerne af 16. februar 2016 om ophævelse af de restriktive foranstaltninger mod 170 enkeltpersoner og tre hviderussiske virksomheder,
- der henviser til OSCE's endelige rapport af 28. januar 2016 om præsidentvalget i Hviderusland den 11. oktober 2015,
- der henviser til de hviderussiske myndigheders talrige erklæringer om, at nogle af anbefalingerne fra OSCE/ODIHR i kølvandet på præsidentvalget i 2015 ville blive gennemført forud for parlamentsvalget i 2016,
- der henviser til de hviderussiske myndigheders løsladelse af seks politiske fanger den 22. august 2015 og til den efterfølgende erklæring af 22. august 2015 fra næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Federica Mogherini, og kommissæren med ansvar for naboskabspolitikken og udvidelsesforhandlingerne, Johannes Hahn, om

løsladelsen af politiske fanger i Hviderusland,

- der henviser til forretningsordenens artikel 123, stk. 2 og 4,
- A. der henviser til, at OSCE/ODIHR sammen med Europarådets Venedigkommission i sin endelige rapport om præsidentvalget i Hviderusland i 2015 udarbejdede et sæt anbefalinger, som skulle sættes i værk af Hviderusland inden parlamentsvalget i 2016;
- B. der henviser til, at de hviderussiske myndigheder med henblik på at opbygge et bedre forhold til Vesten modvilligt har taget skridt, der gør det lettere for demokratiske oppositionspartier at stille op, end det har været tilfældet ved tidligere valg, ligesom udenlandske observatører har fået lettere adgang til at følge stemmeoptællingen;
- C. der henviser til, at Hvideruslands præsident den 6. juni 2016 udskrev valg til Repræsentanternes Hus; der henviser til, at dette valg blev afholdt den 11. september 2016; der henviser til, at over 827 internationale observatører og 32 100 borgerobservatører blev akkrediteret i forbindelse med valget; der henviser til, at de fleste borgerobservatører repræsenterede statsstøttede offentlige sammenslutninger, som også var involveret i aktiv kampagnevirksomhed for regeringsvenlige kandidater; der henviser til, at OSCE/ODIHR's valgobservationsmission blev udsendt for at overvåge valget efter indbydelse fra det hviderussiske udenrigsministerium;
- D. der henviser til, at parlamentsvalget i 2016 ifølge OSCE/ODIHR var effektivt organiseret, men at en række mangeårige systemiske mangler endnu består, herunder indskrænkninger i de lovgivningsmæssige rammer for så vidt angår politiske rettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder; der henviser til, at der med hensyn til optælling og opgørelse af valgresultatet blev konstateret et betydeligt antal proceduremæssige uregelmæssigheder og mangel på gennemsigtighed;
- E. der henviser til, at en demokratiske opposition for første gang i lang tid vil være repræsenteret i det hviderussiske parlament; der henviser til, at FN's særlige rapportør om menneskerettighedssituationen i Hviderusland har tilkendegivet, at de retlige og administrative systemer, der ligger til grund for begrænsningerne af menneskerettighederne, er uændrede; der henviser til, at de to uafhængige medlemmer af parlamentet forventes at fungere som en reel opposition;
- F. der henviser til, at der i Hviderusland ikke siden 1994 har været afholdt frie og retfærdige valg i henhold til valgregler, som opfylder OSCE/ODIHR's internationalt anerkendte standarder;
- G. der henviser til, at EU som et tegn på velvilje ophævede størstedelen af sine sanktioner mod hviderussiske embedsmænd og juridiske personer i februar 2016 for at anspore Hviderusland til at forbedre sin status på menneskerettigheds-, demokrati- og retsstatsområdet; der henviser til, at Rådet i sine konklusioner om Hviderusland af 15. februar 2016 understregede behovet for at styrke samarbejdet mellem EU og Hviderusland på en række økonomiske samt handels- og bistandsrelaterede områder, hvilket åbnede mulighed for, at Hviderusland kunne ansøge om finansiering fra EIB og EBRD; der henviser til, at det blev noteret, at der forud for valget i 2016 blev gjort en række bestræbelser på at tackle visse mangeårige problemer, men at der fortsat henstår mange uløste problemer, hvad angår de lov- og proceduremæssige rammer for afholdelse af valg;

- H. der henviser til, at de to hviderussiske valgobservationsgrupper Human Rights Defenders for Free Elections (HRD) og Right to Choose-2016 (R2C) har kritiseret de seneste valg for ikke at leve op til en række centrale internationale standarder og for ikke at være et troværdigt udtryk for den hviderussiske befolknings vilje;
- I. der henviser til, at hviderussiske valgobservatørgrupper har indsamlet dokumentation for massive landsdækkende forsøg på kunstigt at oppuste tallene for den samlede valgdeltagelse såvel i den fem dage lange periode for tidlig stemmeafgivning (6.-10. september 2016) som på selve valgdagen (11. september 2016), og at det eneste uafhængige meningsmålingsinstitut i Hviderusland (NISEPI) har indstillet sine aktiviteter som følge af pres fra regeringens side, hvilket gør det meget vanskeligt at vurdere, hvad hviderussernes reelle politiske præferencer er;
- J. der henviser til, at dele af de hviderussiske oppositionsstyrker den 18. november 2015 for første gang fremlagde en fælles samarbejdsaftale om at stille op sammen til parlamentsvalget i 2016;
- K. der henviser til, at Parlamentets Delegation for Forbindelserne med Hviderusland den 18.-19. juni 2015 aflagde sit første officielle besøg i Minsk siden 2002; der henviser til, at Europa-Parlamentet i øjeblikket ikke har nogen officielle forbindelser med det hviderussiske parlament;
- L. der henviser til, at Hviderusland spillede en konstruktiv rolle som mægler i forbindelse med aftalen om våbenhvile i Ukraine;
- M. der henviser til, at den russiske aggression mod Ukraine og Ruslands ulovlige annektering af Krim har øget frygten i det hviderussiske samfund for, at den interne situation vil blive destabiliseret i tilfælde af et magtskifte; der påpeger, at det hviderussiske folk imidlertid ikke har opgivet håbet om væsentlige reformer og en fredelig forvandling af landet;
- N. der henviser til, at den hviderussiske økonomi har været ramt af stagnation i over 20 år, og at store sektorer stadig ejes af staten og styres og kontrolleres administrativt; der henviser til, at Hvideruslands økonomiske afhængighed af Ruslands økonomiske støtte er konstant stigende, og at Hvideruslands økonomiske resultater hører til de dårligste blandt landene i Den Eurasiske Økonomiske Union – f.eks. faldt landets BNP med over 30 mia. USD i 2015-2016;
- O. der henviser til, at Hviderusland er det eneste land i Europa, der stadig praktiserer dødsstraf; der henviser til, at den hviderussiske højesteret den 4. oktober 2016 stadfæstede dødsdommen over Siarhei Vostrykau, hvilket var den hviderussiske højesterets fjerde stadfæstelse af en dødsdom i 2016;
- P. der henviser til, at menneskerettighedsorganisationer har henledt opmærksomheden på nye metoder til chikane af oppositionen; der henviser til, at de hviderussiske myndigheder ikke har indstillet deres repressive fremfærd mod deres politiske modstandere, idet fredelige demonstranter fortsat pålægges administrative sanktioner, andre borgerlige og politiske rettigheder er indskrænket, og landet har nye politiske fanger; der henviser til, at de hviderussiske myndigheder ikke har truffet nogen foranstaltninger til at udvirke systemiske og kvalitative ændringer på menneskerettighedsområdet, navnlig ikke på lovgivningsmæssigt plan;

- Q. der henviser til, at bedre forbindelser mellem EU og Hviderusland forudsætter en markant forbedring af situationen med hensyn til ytringsfrihed og mediefrihed, respekt for de politiske rettigheder for både almindelige borgere og oppositionsaktivister og respekt for retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder; der henviser til, at Den Europæiske Union fortsat er stærkt engageret i at forbedre menneskerettighedssituationen i Hviderusland, herunder ytrings- og pressefriheden;
- R. der henviser til, at Hviderusland den 25. oktober 2016 vedtog sin første nationale menneskerettighedshandlingsplan, der blev godkendt ved en resolution fra Ministerrådet; der henviser til, at denne plan ifølge de hviderussiske myndigheder fastlægger hovedlinjerne for tiltag til implementering af landets menneskerettighedstilsagn;
- S. der henviser til, at et af formålene med Hvideruslands deltagelse i Østpartnerskabet og dets parlamentariske dimension, Euronest, er at intensivere samarbejdet mellem landet og EU; der henviser til, at det hviderussiske parlament ikke har nogen officiel status i Den Parlamentariske Forsamling Euronest;
- T. der henviser til, at Hviderusland i øjeblikket er i færd med at bygge sit første atomkraftværk nogensinde i Ostrovets, på grænsen til EU; der henviser til, at ethvert land, der udvikler atomkraft, nøje skal efterleve de internationale atom- og miljø sikkerhedskrav og -standarder; der henviser til, at den hviderussiske regering, der har eneansvar for sikkerheden ved atomkraftværker på sit territorium, skal opfylde sine forpligtelser over for sine egne borgere såvel som over for nabolandene; der henviser til, at principperne om åbenhed og gennemsikkelighed skal være det bærende grundlag, på hvilket ethvert atomkraftværk opbygges, drives og afvikles;
- U. der henviser til, at Hviderusland er en del af "Collective Security Treaty Organisation" (CSTO) og deltager i fælles "Sapad"-militærøvelser med Rusland, der omfatter scenarier for angreb på landets vestlige naboer, og som omfatter simulering af brug af atomvåben mod Polen; der henviser til, at Hviderusland forventes at deltage i "Sapad-2017" til næste år med eventuelle yderligere aggressive scenarier;
1. er fortsat dybt bekymret over de mangler, som uafhængige internationale observatører påpegede ved præsidentvalget i 2015 og parlamentsvalget i 2016; anerkender forsøgene på at gøre fremskridt, som dog fortsat er utilstrækkelige; noterer sig, at der i det nyvalgte parlament vil være én repræsentant for oppositionen og én for den ikke-statslige sektor; anser imidlertid disse for at være politiske udnævnelser snarere end en konsekvens af valgresultatet; bemærker, at behandlingen af de lovgivningsmæssige forslag, disse to parlamentarikere måtte fremsætte i fremtiden, vil tjene som en lakmusprøve for de politiske intentioner hos de myndigheder, der står bag deres udnævnelse;
 2. opfordrer de hviderussiske myndigheder til ufortøvet at genoptage arbejdet med en omfattende valgreform som led i den videre demokratiseringsproces og i samarbejde med internationale partnere; understreger behovet for at implementere OSCE/ODIHR-anbefalingerne i god tid før kommunalvalgene i marts 2018, og for at de bliver overholdt af de hjemlige og internationale observatører; fremhæver, at dette er afgørende for at opnå det ønskede fremskridt i forbindelserne mellem EU og Hviderusland;

3. gentager sin opfordring til de hviderussiske myndigheder om under alle omstændigheder at sikre, at de demokratiske principper, menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder respekteres i overensstemmelse med verdenserklæringen om menneskerettighederne og med de internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter, som Hviderusland har ratificeret;
4. opfordrer den hviderussiske regering til at rehabilitere de løsladte politiske fanger og give dem alle deres borgerlige og politiske rettigheder tilbage;
5. udtrykker sin bekymring over, at der ikke siden 2000 er registreret noget nyt politisk parti i Hviderusland; opfordrer til, at alle begrænsninger i denne henseende afskaffes; understreger, at alle politiske partier skal kunne udføre politiske aktiviteter uhindret, især under valgkampagner;
6. forventer, at myndighederne holder op med at chikanere uafhængige medier af politiske årsager; opfordrer indtrængende til, at der sættes en stopper for den administrative forfølgelse og den vilkårlige anvendelse af artikel 22, stk. 9, del 2, i forvaltningsloven mod freelancejournalister for at have arbejdet med udenlandske medier uden akkreditering, hvilket indskrænker ytringsfriheden og informationsformidlingen;
7. opfordrer den hviderussiske regering til straks at ophæve artikel 193, stk. 1, i straffeloven, som gør det strafbart at organisere og deltage i ikkeregistrerede offentlige sammenslutningers og organisationers aktiviteter, og tillade offentlige sammenslutninger og organisationer at fungere fuldt ud, frit og uhindret i retlig henseende; henleder navnlig Kommissionens opmærksomhed på det forhold, at der som følge af anvendelsen af artikel 193, stk. 1, og andre restriktive foranstaltninger i øjeblikket er over 150 hviderussiske NGO'er registreret i Litauen, Polen, Den Tjekkiske Republik og andre steder;
8. opfordrer indtrængende de hviderussiske myndigheder til at revidere den politik, i henhold til hvilken international finansiel støtte til den ikke-statslige sektor i Hviderusland fortsat er underlagt en tung skattebyrde;
9. fordømmer på det kraftigste den hviderussiske regerings politik med at anvende specialstyrker til at blande sig i interne anliggender i civilsamfundsorganisationer, herunder i dem, der repræsenterer nationale mindretal såsom den uafhængige NGO "Sammenslutningen af polakker i Hviderusland";
10. opfordrer indtrængende Hviderusland, det eneste land i Europa, der stadig praktiserer dødsstraf, og som for nylig har genoptaget denne praksis, til at tilslutte sig et globalt moratorium for fuldbyrdelse af dødsdomme som et første skridt mod permanent afskaffelse heraf; minder om, at dødsstraf udgør en umenneskelig og nedværdigende behandling, der ikke har nogen påviselig afskrækkende virkning og gør fejlagtige domfældelser uoprettelige; opfordrer Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten) og Kommissionen til kraftigt at prioritere de ovennævnte problemer i den igangværende menneskerettighedsdialog mellem EU og Hviderusland; glæder sig i denne forbindelse over det hviderussiske Ministerråds vedtagelse af handlingsplanen for implementering af anbefalingerne fremsat af FN's Menneskerettighedsråds arbejdsgruppe om den universelle regelmæssige gennemgang og forventer, at denne udføres til punkt og prikke;

11. opfordrer EU til at fastholde momentum med hensyn til en yderligere normalisering af forbindelserne med Hviderusland; gentager sit synspunkt om, at de eksisterende forskelle bedst kan håndteres gennem styrkede kommunikationskanaler, og at en yderligere indsats fra EU's – og navnlig Europa-Parlamentets – side i en dialog med Hviderusland og i særdeleshed med landets borgere og civilsamfund samt med parlamentet og forskellige politiske partier kan skabe konkrete resultater og bidrage til landets uafhængighed, suverænitet og velstand;
12. opfordrer EU-Udenrigstjenesten og Kommissionen til at fortsætte og øge deres støtte til civilsamsfundsorganisationerne i Hviderusland og i udlandet; fremhæver i denne forbindelse behovet for at støtte alle uafhængige informationskilder for det hviderussiske samfund, herunder medier, som sender på hviderussisk og fra udlandet;
13. bemærker, at der i januar 2014 blev indledt forhandlinger om visumlempelse med henblik på at forbedre de mellemfolkelige kontakter og fremme fremvæksten af et civilsamfund; understreger, at Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten bør træffe de nødvendige foranstaltninger for at fremskynde fremskridt i denne henseende;
14. støtter EU i dets politik med "kritisk engagement" over for de hviderussiske myndigheder og erklærer sig villigt til også at bidrage hertil gennem sin Delegation for Forbindelserne med Hviderusland; opfordrer Kommissionen til at overvåge lovgivningsinitiativerne og nøje granske deres gennemførelse; der henviser til, at EU er nødt til at sikre sig, at dets ressourcer ikke anvendes til at undertrykke civilsamsfundsorganisationer, menneskerettighedsforkæmpere, freelancejournalister og oppositionsledere;
15. er foruroliget over de sikkerhedsmæssige problemer, der er blevet nævnt i forbindelse med opførelsen af det hviderussiske atomkraftværk i Ostrovets, mindre end 50 km fra Vilnius, hovedstaden i Litauen, og tæt ved den polske grænse; understreger behovet for et omfattende internationalt tilsyn med gennemførelsen af dette projekt med henblik på at sikre, at det lever op til de internationale nukleare og miljømæssige sikkerhedskrav og -standarder, herunder FN's Esbo- og Århuskonvention; opfordrer Kommissionen til at medtage spørgsmålet om sikkerhed og gennemsigtighed i forbindelse med dette atomkraftværk under opførelse i sin dialog med Hviderusland og Rusland, i betragtning af at det finansieres af Rusland og er baseret på Rosatom-teknologi, og til regelmæssigt at aflægge rapport til Parlamentet og medlemsstaterne, navnlig dem, der grænser op til Hviderusland; opfordrer Rådet og Kommissionen til at anvende deres løftestænger, herunder at gøre al EU's makrofinansielle bistand betinget, for at sikre, at Hviderusland overholder de internationale sikkerhedsstandarder for så vidt angår Ostrovets kernekraftværket, især med hensyn til gennemførelsen af stresstesten som aftalt med Kommissionen den 23. juni 2011;
16. knytter stor betydning til og ser frem til Hvideruslands tiltrædelse af Euronests parlamentariske forsamling i overensstemmelse med forfatningsakten, så snart de politiske betingelser er opfyldt, idet denne tiltrædelse vil ligge i naturlig forlængelse af Hvideruslands deltagelse i østpartnerskabets multilaterale samarbejdsrammer;
17. fastholder sit engagement i at arbejde til gavn for det hviderussiske folk, støtte dets prodemokratiske forhåbninger og initiativer og bidrage til en stabil og demokratisk fremtid med velstand for landet;

18. pålægger sin formand at sende denne beslutning til næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, EU-Udenrigstjenesten, Rådet, Kommissionen, medlemsstaterne, OSCE/ODIHR, Europarådet og de hviderussiske myndigheder.